

Tradus și revizuit de IER (ier.gov.ro)

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

SECȚIA A PATRA

CAUZA CERNEA ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 7486/12)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

18 decembrie 2018

Hotărârea este definitivă. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza Cernea împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a patra), reunită într-o cameră compusă din:

Paulo Pinto de Albuquerque, *președinte*,

Egidijus Kūris,

Iulia Antoanella Motoc, *judecători*,

și Andrea Tamietti, *grefier adjunct de secție*,

după ce a deliberat în camera de consiliu, la 27 noiembrie 2018,

pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 7486/12 îndreptată împotriva României, prin care un resortisant al acestui stat, domnul Vasile Gavril Cernea („reclamantul”) a sesizat Curtea la 3 noiembrie 2011, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”).

2. Reclamantul a fost reprezentat de domnul M.C. Jida, avocat în Oradea. Guvernul român („Guvernul”) a fost reprezentat de agentul guvernamental, doamna C. Brumar, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. Reclamantul a susținut, în temeiul art. 6 § 1 din Convenție, că procesul penal îndreptat împotriva sa a avut o durată nejustificat de mare. Invocând, în esență, art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, reclamantul a pretins că a suferit pierderi substanțiale din cauza faptului că nu a putut dispune în mod liber de bunul său, ca urmare a instituirii măsurii sechestrului asupra bunurilor sale.

4. La 8 februarie 2016, capetele de cerere menționate anterior au fost comunicate Guvernului, iar restul capetelor de cerere au fost declarate inadmisibile, în temeiul art. 54 § 3 din Regulamentul Curții.

ÎN FAPT**I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI**

5. Reclamantul s-a născut în 1954 și locuiește în Oradea.

A. Acțiunea penală îndreptată împotriva reclamantului

6. La 29 noiembrie 2000, Parchetul de pe lângă Tribunalul Bihor („Parchetul”) a dispus încetarea urmăririi penale față de reclamant, începută la 24 noiembrie 2000, pentru luare de mită.

7. La 10 ianuarie 2001, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Bihor a anulat din oficiu decizia menționată anterior și a dispus reînceperea urmăririi penale față de reclamant.

8. La 5 februarie și, respectiv, 11 iunie 2001, Parchetul a dispus reînceperea urmăririi penale față de reclamant pentru luare de mită și a început urmărirea penală față de acesta pentru abuz în serviciu.

9. La 29 iulie 2002, Autoritatea pentru Valorificarea Activelor Bancare („AVAB”) s-a constituit parte civilă în cadrul procesului penal împotriva reclamantului. Aceasta a solicitat recuperarea sumei de 27 863 805,105 lei românești (ROL) [aproximativ 1 758 753 de dolari americani (USD)], reprezentând prejudiciul pe care pretindea că l-a suferit ca urmare a abuzului în serviciu săvârșit de reclamant.

10. La 16 august 2002, Parchetul a dispus instituirea sechestrului asupra bunurilor mobile și imobile ale reclamantului până la concurența valorii prejudiciului pe care AVAB pretindea că l-a suferit. Măsura dispusă a fost pusă în executare de către Inspectoratul Județean de Poliție Bihor la 19 decembrie 2002, prin aplicarea sechestrului asupra unei părți din bunurile imobile deținute în comun de către reclamant și soția acestuia, în special patru parcele de teren agricol *intra muros*, o casă și anexele aferente.

11. La 29 august 2002, Parchetul l-a pus sub acuzare pe reclamant pentru luare de mită și abuz în serviciu și l-a trimis în judecată.

Prima serie de proceduri judiciare

12. În perioada 7 octombrie 2002 - 6 februarie 2006, Tribunalul Bihor („Tribunalul”) a amânat procedura de 24 de ori, pentru a le permite părților să își pregătească apărarea, pentru citarea părților și a martorilor, pentru audieri, precum și pentru deliberări. De asemenea, în cadrul ședinței din 10 februarie 2003, instanța a respins contestația reclamantului împotriva măsurii dispuse la 16 august 2002, pentru motivul că măsura era temporară și că fusese aplicată în mod corect. Această decizie a fost confirmată de Curtea de Apel Oradea („Curtea de apel”) la 11 martie 2003, în urma unui apel formulat de reclamant.

13. La 13 februarie 2006, Tribunalul a examinat cauza reclamantului pe fond și a dispus achitarea acestuia pentru abuz în serviciu. Cu toate acestea, a hotărât că reclamantul trebuia să plătească AVAB despăgubirile solicitate, întrucât AVAB suferise prejudicii ca urmare a acțiunilor reclamantului. În consecință, instanța a menținut măsura impusă asupra bunurilor

reclamantului. De asemenea, l-a declarat pe reclamant vinovat de luare de mită și l-a condamnat la trei ani de închisoare cu suspendare.

14. Reclamantul a declarat apel împotriva sentinței în fața Curții de apel.

15. În perioada 20 iunie - 11 iulie 2006, Curtea de apel a amânat procedura de două ori, pentru a le permite părților să își pregătească dosarul cauzei. La 19 septembrie 2006, instanța a casat sentința din 13 februarie 2006 și a retrimis cauza instanței de prim grad spre reexaminare pentru motive procedurale.

C. A doua serie de proceduri judiciare

16. În perioada 30 noiembrie 2006 - 1 aprilie 2010, Tribunalul a amânat de 32 de ori procedura, pentru a le permite părților să își pregătească apărarea, pentru a-i permite expertului numit de instanță să întocmească două rapoarte de expertiză, pentru citarea părților și a martorilor, pentru audieri, pentru deliberări și pentru a le permite judecătorilor să își exercite dreptul la grevă. De asemenea, în cadrul ședinței din 4 iunie 2007, instanța a amânat examinarea cererii reclamantului de ridicare a măsurii impuse asupra bunurilor sale, în așteptarea soluționării cauzei de către instanță.

17. La 8 aprilie 2010, Tribunalul a examinat cauza reclamantului pe fond, l-a achitat de acuzația de abuz în serviciu și a respins acțiunea civilă introdusă de AVAB. În consecință, acesta a dispus ridicarea măsurii sechestrului instituit asupra bunurilor sale. Cu toate acestea, instanța l-a găsit pe reclamant vinovat de luare de mită și l-a condamnat la o pedeapsă cu închisoarea de trei ani cu suspendare.

18. Reclamantul și AVAB au declarat apel împotriva sentinței în fața Curții de apel.

19. În perioada 21 septembrie - 16 noiembrie 2010, Curtea de Apel a amânat procesul de două ori, pentru a le permite părților să își pregătească dosarul cauzei, pentru citarea acestora și pentru deliberarea instanței. La 23 noiembrie 2010, instanța a respins apelurile formulate de părți și a confirmat sentința instanței de prim grad.

20. Reclamantul și AVAB au introdus un recurs împotriva sentinței în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție („Curtea de Casație”).

21. În perioada 23 februarie – 20 aprilie 2011, Curtea de Casație a amânat procedura o dată, pentru a-i permite reclamantului să își pregătească dosarul cauzei.

22. Printr-o decizie definitivă din 4 mai 2011, Curtea de Casație a admis în parte recursul reclamantului în privința unor aspecte penale și civile. A hotărât că acesta era vinovat de luare de mită, însă răspunderea sa penală pentru infracțiunea în cauză se prescrisese. Instanța a confirmat celelalte părți ale sentințelor pronunțate de instanțele inferioare.

23. La 4 martie 2012, după depunerea de către reclamant a unor copii legalizate ale tuturor hotărârilor instanțelor, Oficiul de Cadastru și Publicitate

Imobiliară Bihor a radiat din cartea funciară mențiunea referitoare la măsura sechestrului, impusă asupra bunului său imobil, care l-a împiedicat să dispună liber de acesta.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

A. Vechiul Cod de procedură penală

24. Dispozițiile relevante din vechiul Cod de procedură penală, referitoare la instituirea sechestrului asupra bunurilor în cursul unei anchete penale și la căile de atac disponibile, în special art. 163, 168 și 169, sunt descrise în hotărârea în cauza *Nedescu împotriva României* (nr. 70035/10, pct. 40, 16 ianuarie 2018).

25. Art. 370 și 385⁵ prevedeau că apelul (declarat în termen) și recursul sunt suspensive de executare, atât în ce privește latura penală, cât și latura civilă.

B. Legea cadastrului și a publicității imobiliare nr. 7/1996, astfel cum era în vigoare la momentul faptelor

26. Art. 28 alin. (1) și (2) și art. 47 paragraful 1 și 2 prevedeau că actualizarea cărții funciare era posibilă numai în cazul furnizării copiei legalizate a hotărârii judecătorești prin care se constata actul sau faptul juridic a cărui înscriere se cerea.

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 6 § 1 DIN CONVENȚIE

27. Reclamantul s-au plâns de durata nerezonabilă a procedurilor penale inițiate împotriva sa. Acesta a invocat art. 6 § 1 din Convenție, ale cărui dispoziții relevante se citesc după cum urmează:

„Orice persoană are dreptul la judecarea [...] într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță [...], care va hotărî [...] asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.”

A. Cu privire la admisibilitate

28. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 lit. a) din Convenție. Constată, de asemenea, că nu

prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarat admisibil.

B. Cu privire la fond

29. Reclamantul a susținut că prezenta cauză nu este una complexă și că autoritățile sunt responsabile pentru întârzierile înregistrate în cadrul procedurilor.

30. Guvernul a contestat argumentele reclamantului, observând că acesta a solicitat în repetate rânduri amânarea ședințelor de judecată.

31. Curtea reiterează principiile stabilite în jurisprudența sa cu privire la aprecierea caracterului rezonabil al duratei procedurilor [a se vedea, printre multe altele, *Parohia Greco-Catolică Lupeni și alții împotriva României* (MC), nr. 76943/11, pct. 143, 29 noiembrie 2016].

32. Curtea constată că, în prezenta cauză, procedura penală îndreptată împotriva reclamantului a început la 24 noiembrie 2000 și s-a încheiat cu decizia definitivă a Curții de Casație din 4 mai 2011. Prin urmare, a durat zece ani, cinci luni și zece zile pentru trei grade de jurisdicție.

33. Curtea observă, de asemenea, că nici complexitatea cauzei, nici comportamentul reclamantului nu pot justifica durata totală a procedurii. În ceea ce privește comportamentul autorităților naționale relevante, Curtea subliniază că procedurile îndreptate împotriva reclamantului au fost redeschise în mod repetat (a se vedea supra, pct. 7 și 15) sau au fost amânate (a se vedea supra, pct. 16) din motive care nu au putut fi imputate reclamantului.

34. Având în vedere mijloacele de probă disponibile, argumentele părților, precum și jurisprudența relevantă în materie (a se vedea *Parohia Greco-Catolică Lupeni și alții*, pct. 147, citată anterior), Curtea consideră că durata procedurilor din prezenta cauză nu respectă cerința privind „termenul rezonabil”.

Prin urmare, a fost încălcat art. 6 § 1 din Convenție.

II. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 1 DIN PROTOCOLUL NR. 1 LA CONVENȚIE

35. Reclamantul s-a plâns de faptul că a suferit pierderi substanțiale, întrucât nu a putut dispune în mod liber de bunul său timp de aproape nouă ani, ca urmare a instituirii măsurii sechestrului asupra bunurilor sale. Acesta a invocat, în esență, art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, care prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

A. Cu privire la admisibilitate

36. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 lit. a) din Convenție. Constată, de asemenea, că nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarat admisibil.

B. Cu privire la fond

37. Reclamantul a susținut că ingerința în exercitarea dreptului său de proprietate a urmărit un scop legitim. Cu toate acestea, a durat o perioadă excesiv de lungă de timp, a vizat toate bunurile imobile deținute de el și de soția sa, împiedicându-l să dispună de acestea sau să procedeze la ipotecarea lor. Din cauza acestor restrângeri și a faptului că a rămas șomer după începerea procedurilor penale împotriva sa, i-a fost impusă o sarcină excesivă.

38. Guvernul a susținut că instituirea unei măsuri de control asupra bunurilor reclamantului a fost legală și a urmărit un scop legitim.

39. Deși o ingerință pe o durată nedeterminată în exercitarea de către reclamant a drepturilor sale nu putea fi justificată de simpla existență a unei suspiciuni rezonabile, în cadrul procedurilor a fost necesar să fie luate în considerare elemente obiective, precum complexitatea cauzei și comportamentul reclamantului. În plus, reclamantul nu a explicat în ce fel a fost afectat de aplicarea măsurii în cauză. Sechestrul a fost instituit numai asupra unei părți a bunurilor sale imobile și măsura în cauză nu a vizat niciun bun mobil care ar fi fost necesar pentru desfășurarea unei activități profesionale. De asemenea, reclamantul a fost liber să cultive terenul asupra căruia se instituise sechestrul sau să efectueze construcții pe acesta și nu a susținut niciodată că a intenționat să își vândă proprietățile sau să desfășoare o activitate care a fost afectată de măsura sechestrului.

40. Reclamantul a exercitat calea de atac efectivă pe care o avea la dispoziție pentru a contesta măsura în cauză, iar instanțele i-au respins contestația, furnizând motive întemeiate.

41. Curtea reiterează principiile stabilite în jurisprudența sa în privința situației unei ingerințe în exercitarea dreptului la respectarea bunurilor (a se vedea, printre multe altele, *B.K.M. Lojistik Tasimacilik Ticaret Limited Sirketi împotriva Sloveniei*, nr. 42079/12, pct. 39, 17 ianuarie 2017).

42. În speță, Curtea nu are niciun motiv să se îndoiască de faptul că ingerința în litigiu – care constituia o reglementare a folosinței bunurilor – era conformă cu legislația românească, întrucât avea un temei clar în vechiul Cod

de procedură penală, în special art. 163 din acesta, și că aceasta urmărea obiectivele legitime de combatere a infracționalității și de garantare a acoperirii pagubei cauzate prin fapte ilicite.

43. Rămâne să se stabilească dacă măsura în litigiu a fost proporțională cu obiectivele urmărite.

44. Curtea constată că Parchetul a dispus instituirea măsurii sechestrului asupra bunurilor mobile și imobile ale reclamantului la 16 august 2002 și că măsura a fost executată abia la 19 decembrie 2002 și numai în ceea ce privește bunurile imobile ale reclamantului. În plus, în pofida argumentelor contrare prezentate de reclamant, se pare că executarea măsurii în cauză a vizat doar o parte din bunurile sale imobile. Sechestrul nu a fost instituit asupra bunurilor mobile.

45. Curtea observă că, în dosar, nu există nicio probă care să ateste că reclamantul a fost împiedicat să locuiască pe proprietatea în cauză, să o închirieze ori să desfășoare o activitate agricolă pe teren. De asemenea, nu există niciun indiciu care să sugereze că acesta nu a putut dispune pe deplin de bunurile sale mobile. În plus, ingerința în exercitarea dreptului său de proprietate a avut originea în ancheta penală inițiată împotriva acestuia privind suspiciunea săvârșirii unei infracțiuni despre care se susținea că a cauzat prejudicii altor persoane.

46. Cu toate acestea, existența unei suspiciuni rezonabile la începutul anchetei nu poate justifica o ingerință pe o perioadă nedeterminată în exercitarea drepturilor reclamantului. Ancheta ulterioară trebuie să se desfășoare cu suficientă diligență și celeritate pentru a garanta că ingerința în cauză durează o perioadă limitată (a se vedea *Benet Czech, spol. s.r.o. împotriva Republicii Cehe*, nr. 31555/05, pct. 42, 21 octombrie 2010).

47. În această privință, Curtea observă că a stabilit deja că, deși ancheta penală inițiată împotriva reclamantului nu era foarte complexă, aceasta a fost excesiv de lungă (a se vedea supra, pct. 33-34).

48. Curtea observă, de asemenea, că procedura care i-a permis reclamantului să se plângă în fața instanțelor cu privire la măsura instituită împotriva acestuia s-a încheiat, în cele din urmă, cu succes și că instanța de prim grad a dispus oficial ridicarea măsurii în cauză la 8 aprilie 2010. Cu toate acestea, în practică, având în vedere efectul suspensiv al apelurilor introduse de părți împotriva hotărârii menționate anterior și condiția prevăzută de Legea nr. 7/1996 pentru actualizarea cărții funciare, reclamantul a rămas în imposibilitatea de a dispune în mod liber de bunul său, în așteptarea pronunțării unei hotărâri definitive de către instanța penală. Prin urmare, acesta nu a putut să dispună în mod liber de o parte din bunurile sale imobile, în special să o vândă sau să o utilizeze ca garanție pentru împrumuturi, începând cu 19 decembrie 2002 și până la 4 mai 2011 cel puțin, adică timp de opt ani, patru luni și cincisprezece zile.

49. Curtea recunoaște importanța efectuării cu diligența necesară a anchetelor cu privire la suspiciunile de săvârșire a unor infracțiuni grave,

precum în speță, pentru a garanta că aceste infracțiuni sunt examinate în mod adecvat și că procedura se încheie în mod corespunzător. Cu toate acestea, având în vedere durata procedurilor și valoarea aparent semnificativă a bunurilor imobile ale reclamantului asupra cărora se instituisse sechestrul, Curtea constată că, în prezenta cauză, nu s-a asigurat un echilibru just între interesele generale ale societății și interesele reclamantului, întrucât acesta din urmă a fost obligat să suporte o sarcină excesivă, ca urmare a prelungirii măsurii confiscării pe o perioadă nedeterminată.

50. Considerațiile precedente îi sunt suficiente Curții pentru a-i permite să constate încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

III. CU PRIVIRE LA APLICAREA ART. 41 DIN CONVENȚIE

51. Art. 41 din Convenție prevede:

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

52. Reclamantul a solicitat suma de 10 000 de euro (EUR) cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral, ca urmare a stresului și a suferinței psihice cauzate de durata procedurilor inițiate împotriva sa și de măsura sechestrului aplicată asupra bunurilor sale.

53. Guvernul a susținut că pretenția reclamantului este excesivă și că acesta nu a reușit să o justifice. În plus, nu a existat nicio legătură de cauzalitate între pretinsa încălcare a dreptului său de proprietate și despăgubirile solicitate.

54. Curtea admite că reclamantul a suferit un anumit prejudiciu moral, ca urmare a încălcării drepturilor sale în temeiul art. 6 din Convenție și al art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, care nu poate fi reparat prin simpla constatare a unei încălcări. În consecință, pronunțându-se în echitate, Curtea acordă reclamantului suma de 3 900 EUR, cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

B. Cheltuieli de judecată

55. Reclamantul nu a solicitat rambursarea cheltuielilor de judecată. În consecință, Curtea nu trebuie să acorde nicio sumă cu acest titlu.

C. Dobânzi moratorii

56. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal, practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *declară* cererea admisibilă;
2. *hotărăște* că a fost încălcat art. 6 § 1 din Convenție;
3. *hotărăște* că a fost încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție;
4. *Hotărăște*
 - a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni, suma de 3 900 EUR (trei mii nouă sute euro), plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit, cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral, sumă care trebuie convertită în moneda națională a statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății;
 - b) că, de la expirarea termenului de trei luni menționat și până la efectuarea plății, această sumă trebuie majorată cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;
5. *respinge* cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba engleză, apoi comunicată în scris, la 18 decembrie 2018, în temeiul art. 77 § 2 și § 3 din Regulamentul Curții.

Andrea Tamietti
Grefier adjunt

Paulo Pinto de Albuquerque
Președinte